

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis, Seu Resolutio Casuum Conscientiæ

Juxta Sacram Scripturam, Canones, Et Sanctos Patres

Continens Tractatus de Sacramentis in genere; de Baptismo, de Confirmatione, Eucharistia, Sacrificio Missæ; Constitutionem Innocentii XII. super celebratione Missarum, variaque alia decreta

Genet, François

Parisiis, 1703

De Eucharistiæ Sacramento.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40834

334 *Casus practici, ex Tractatu*
confirmata, aut confirmatae matre contrahere
non potest; nec matrina cum confirmato, aut
ejus Patre: sed ultra has personas in jure ex-
pressas extendi non potest tale impedimentum,
ut patet ex Concilii verbis. Unde licet aliunde
Pater, & Filia censeantur quasi una, & ea-
dem persona, attamen concludendum est in
nostro casu, Carolum posse, absque ulla dil-
pensatione, cum Catharina Joannis Filia ma-
trimonium contrahere.

DE EUCHARISTIÆ SACRAMENTO.

C A S U S I.

Quest. **Q**ualis est hujus Sacramenti ma-
teria?

Resp. *Materia Eucharistia est Panis triti-
ceus, & vinum de vite, ut habetur in Decreto*
Eugenii IV. edito in Concilio Generali Florenti-
æ congregato, & constat ex Evangelio.

Quest. Antonius Parochus Diocesis Tri-
dentinæ, cum in suæ Parochiæ Montanæ Ter-
ritorio triticum non reperiatur, alterius spe-
ciei frumentum, seu hordeum, speltam, &
hujusmodi, parvæ tritici quantitati miscens,
farinam indè conficiebat, ex qua postmodum
panes Azymos in Missæ Sacrificio consecran-
dos præparabat. Cùmque Episcopus Triden-
tinus rem in sua Pastoralis Visitatione cogno-
visset, id ei severè prohibuit. Sed quaeritur,
utrum validè hoc modo consecraverit?

Resp. In hoc casu videndum omninò est,

utrum quantitas tritici, an verò alterius cu-
 jusbet grani, in tali materia prævaluerit: seu
 quæ species fuerit in majori quantitate; nam
 si minor fuerit quantitas tritici, videtur, quod
 juxta sancti Thomæ doctrinam, talis materia
 fuit indebita, & ideo Parochus validè non
 consecravit: *Modica permixtio*, inquit sanc-
 tus Thomas, part. 3. q. 74. art. 3. ad 3. *non*
solvit speciem; quia id quod est modicum,
quodammodo absumitur à plurimo, & ideo si
sit modica permixtio alterius frumenti ad
multò majorem quantitatem tritici, poterit
exinde confici Panis, qui est materia hujus
Sacramenti; si verò sit magna permixtio
speciem mutat; unde panis exinde confectus,
non erit debita materia hujus Sacramenti; si
verò sit magna permixtio (puta ex æquo,
vel quasi) talis permixtio speciem mutat;
unde panis exinde confectus, non erit debita
materia hujus Sacramenti, & ibid. ad 2.
Ex talibus frumentis, inquit, scilicet hordeo,
speltâ, & farre, qua nullo modo possunt ex
semine tritici generari, non potest confici pa-
nis, qui sit debita materia hujus Sacra-
menti.

C A S U S II.

Quæst. Debet-ne Panis Eucharisticus ex
 farinâ cum aquâ naturali mixtâ coctaque fieri?

Resp. Debet omninò, nam aliàs verus panis
 non esset; unde, ut ait sanctus Cyprianus in
 Can. *Sic in sanctificando. De Consecrat. dist.*
 2. *Nec Corpus Domini potest esse farina sola,*
aut aqua sola, nisi utrumque adunatum fue-
rit, & copulatum, & Panis unius compage
solidatum. Et ibid. Glossa sic loquitur: *Quid*
si ex melle, vel alio liquore fuerit farina ar-
persa, numquid transubstantiatur ille Panis

336 *Casus practici, ex Tractatu
in Corpus Christi? Non.* Quod tamen ita
intelligendum videtur, ut si aqua non fuerit
adhibita, sed tantum mel, aut alius liquor,
Panis ex tali farina confectus non mutetur in
Corpus Christi; nam si parum mellis adesset,
cum majori aquæ quantitate, videtur quod
esset materia valida, & sufficiens, sed illicita.

Quest. Simon Presbyter in quodam Castello
habitans, cum panem azymum, seu ut vulgò
dicitur, hostiam, ad manum non haberet,
frustulum panis fermentati sumpsit, eumque
in Missa consecravit: re postmodum ad Epif-
copum delatâ, quæritur utrum Simon validè,
& licitè consecraverit?

Resp. Valida sine dubio fuit talis consecra-
tio, quandoquidem, ut docet S. Thomas,
part. 3. q. 74. art. 4. in corp. *Non est de
necessitate Sacramenti quod panis sit azymus
vel fermentatus, quia in unoquoque confici
potest.* Et in Decreto unionis Græcorum edito
in Concilio Florentino, sic habetur: *In azy-
mo, sive fermentato pane triticeo, Corpus
Christi veraciter conficitur.* Sed dicendum
est, Simonem peccasse in talis materiæ con-
secratione, quia Ecclesiæ suæ ritum & consue-
tudinem in re gravi violavit; *Conveniens au-
tem est, ut ait ibid. S. Thomas, ut unusquis-
que servet ritum suæ Ecclesiæ in Sacramenti
celebratione. Super hoc autem sunt diversæ
Ecclesiarum consuetudines: undè sicut peccat
Presbyter in Ecclesiâ Latinorum celebrans de
pane fermentato, ita peccaret Presbyter Gra-
ecus in Ecclesiâ Græcorum celebrans de pane
azymo, quasi pervertens Ecclesiæ suæ ritum.*

C A S U S III.

Vicarius Apostolicus, dum in quadam Regni
Neapolitani Dicecesi omnes etiam Rurales Pa-
rochias,

rochias, ut munus sibi delatum adimpleret, exactè, sede vacante, visitaret: tres variis in locis Parochos invenit. Quorum primus, ex uvis non maturis, seu agrestâ, nescio quam vini speciem conficiebat, & aliquoties consecrabat. Secundus mustum, seu liquorem, qui ex uvis exprimitur, antequam per ebullitionem depuraretur, in Missæ Sacrificio adhibebat. Tertius vino acescenti, seu quod in acetum converti incipiebat, non semel usus fuerat. His positis, quæritur quid de his Parochis dicendum sit, utrum benè, vel malè egerint, utrum validè, an invalidè, & nulliter consecraverint?

Quoad primum Parochum, dicendum est cum sancto Thoma, part. 3. q. 74. art. 5. ad 3. quod *Agresta est in via generationis, & ideo nondum habet speciem vini: & propter hoc de ea non potest confici hoc Sacramentum.* Et ita si ex vera, & totali agresta consecraverit, graviter peccavit, & nulliter egit, id est reverà non consecravit. Quoad secundum, validè quidem ex musto consecravit, sed non licitè, propter indecentiam, quæ ex impuritate hujusmodi vini oritur, maximè si absque necessitate id fecit contra Ecclesiæ suæ consuetudinem; undè sic loquitur ibid. sanctus Thomas, *Mustum jam habet speciem vini, & ideo de musto potest confici hoc Sacramentum: prohibetur etiam, ne mustum statim expressum in Calice offeratur, quia hoc est indecens propter impuritatem musti: potest tamen in necessitate fieri; dicitur enim à Julio Papa: si necessitas fuerit, botrus in Calice comprimatur.* Demùm tertius Parochus peccavit, dum scienter vinum acescens in Missæ Sacrificio adhibuit absque necessitate; attamen validè consecravit, modo verè acetum non fuerit: *Sicut,*

338 *Casus practici, ex Tractatu*
inquit sanctus Thomas, *ibid. ad 2. de pane*
totaliter corrupto non potest confici hoc Sacra-
mentum, ita nec de aceto; potest tamen confici
de vino acescenti, sicut & de pane, qui est
in via ad corruptionem, licet peccet conficiens.

C A S U S I V.

Petrus Sacerdos alteri in Tribunali confi-
tetur, se aquam in Calice semel in Missæ Sa-
crificio non posuisse: quæritur igitur, utrum
invalidè consecraverit?

Resp. Licet quidam Theologi aliter sentiant,
attamen videtur dicendum, quod validè con-
secravit Petrus; quia nullum adesse videtur
Præceptum divinum aquam adhibendi; unde
sic habetur in Rubrica Missalis, tit. De defectu
vini. *Si advertat celebrans post consecratio-*
nem Calicis, non fuisse appositam aquam,
nullo modo apponat, quia non est de necessi-
tate Sacramenti. Sed Petrus graviter peccavit,
si de industria aut de negligentia crassa,
aquam apponere omisit; quia violavit grave
Præceptum Ecclesiæ. Nam in Concilio Tri-
dentino, sess. 22. cap. 17. *Monet sancta Syno-*
dus, præceptum esse ab Ecclesia Sacerdotibus,
ut aquam vino in Calice offerendo misce-
rent.

C A S U S V.

Quest. Quid est Transubstantiatio?

Resp. Transubstantiatio est conversio, aut
mutatio totius substantiæ in aliam substantiam.
Hæc autem fieri non potest, nisi virtute divi-
nâ; nam in omnibus aliis mutationibus, quæ
sine miraculo, & naturaliter fiunt, remanet
semper aliquid de prioris substantiæ materiâ,
aut formâ, quod in sola transubstantiatione
non occurrit. Hæc verè fit per consecratio-

rem ; undè sancta Tridentina Synodus declarat, sess. 13. cap. 4. *Per consecrationem panis, & vini conversionem fieri totius substantia panis, in substantiam Corporis Christi Domini : & totius substantia vini in substantiam sanguinis ejus ; quæ conversio convenienter, & propriè à sancta Catholica Ecclesia Transubstantiatio est appellata.*

Jacobus Ruri habitans à vigilantissimo Confessario de præcipuis fidei articulis interrogatus, inter alia super Eucharistia respondit, se credere, panem remanere cum Corpore, & sanguine Christi post consecrationem ; quia aliquando Eucharistiam à Parocho audierat appellari panem consecratum, & illum etiam post consecrationem sumptum nutrire sicut priùs. Hoc posito, quæritur, utrum Rusticus ille erraverit in fide, & quomodo instruendus sit ?

Resp. Erravit procul dubio, nam in Concilio Tridentino, sess. 13. Can. 2. habetur, quod *Si quis dixerit in Sacro-sancto Eucharistia Sacramento remanere substantiam panis, & vini, unà cum Corpore, & sanguine Domini nostri Jesu-Christi anathemæ sit.* Docendus autem est Jacobus ex S. Ambrosio, lib. de Initiandis, cap. 9. *Si tantum valuit sermo Elia, ut ignem è Cælo depromeret, non valebit Christi sermo, ut species mutet elementorum ?* Et juxta expositionem Catechismi Romani : *Mirandum non est si post consecrationem panis etiam vocetur. Hoc enim nomine Eucharistia appellari consuevit : tum quia panis speciem habeat ; tum quia naturalem alendi, & nutriendi corporis vim, quæ panis propria est, adhuc retineat. Eam autem esse Sacrarum litterarum consuetudinem, ut res ita appellet cujusmodi esse videantur, satis*

340 *Casus practici, ex Tractatu*
ostendit: quod in Genesi dictum est, tres viros
Abraha apparuisse, qui tamen tres Angeli
erant: & duo illi qui Apostolis, ascendente
in Caelum Christo Domino apparuerunt, cum
essent Angeli, Viri dicuntur.

Species autem, seu accidentia post conse-
crationem remanentia nutriunt, quia juxta
S. Thomam, part. 3. q. 77. art. 4. in corp.
Datur quantitati dimensiva omne illud quod
ad materiam pertinet: & ideo quidquid posset
generari ex materia panis, vel vini, si adesset,
totum potest generari ex praedicta quan-
titate dimensiva panis, vel vini, non qui-
dem novo miraculo, sed ex vi miraculi prius
facti.

C A S U S VI.

*Quaest. Quis est Minister Sacramenti Eu-
charistiae?*

*Resp. Potest distingui Minister confectionis,
seu consecrationis Eucharistiae, à Ministro dis-
tributionis, seu administrationis ejusdem Sa-
cramenti. Solummodo, ut dicitur in Can. per-
lectis. dist. 24. Ad Presbyterum pertinet, Sa-
cramentum Corporis, & sanguinis Domini
in Altario conficere. Olim non solum Presby-
ter, sed etiam Diaconus poterat esse Minister
distributionis Eucharistiae, saltem sub vini spe-
cie. Sed hodie id insolitum est, & nisi in gra-
vi necessitate fieri non debet à Diacono, pro-
ut etiam in Concilio Eboracensi ann. 1094.
statuitur his verbis. Decrevimus, ut non nisi
summâ, & gravi urgente necessitate, Diaconus
Corpus Christi cuiquam eroget.*

Petrus Sacerdos in peccatum mortale lapsus,
licet dum in eo miserabili statu esset, Missae
Sacrificium non celebraverit; tamen ad come-
municandum vocatus, Eucharistiam admittit.

travit. Nunc verò ad Pœnitentiam recurrere desiderans, petit, utrum in ea ministracione Eucharistiæ mortaliter peccaverit?

Resp. Juxta S. Augustinum relatum in Can. *Baptismus*. De Consecrat. dist. 4. *Iustos oportet esse Ministros, si ministrare justè voluerint.* Unde etiam S. Antoninus, in Confessionali. part. 3. Interrogatorii de Clericis, cap. 11. docet, quod *Quotiescumque quis exequitur Officium alicujus Ordinis in mortali, id mortale est.* Et ex S. Thoma. in 4. sent. dist. 13. q. 1. art. 3. quæstiun. 1. ad 2. *Ad reverentiam ipsius, in dispensante hoc Sacramentum exigitur sanctificatio morum.* Et ideo, juxta eundem, part. 3. q. 64. art. 6. in corp. *Non est dubium, quin mali exhibentes se Ministros Dei & Ecclesiæ in dispensatione Sacramentorum, peccent.* Et quia hoc peccatum pertinet ad irreverentiam Dei, & contaminationem Sacramentorum, quantum est ex parte ipsius Peccatoris, consequens est, quòd tale peccatum ex genere suo sit mortale.

CASUS VII.

Joannes à paucis diebus Sacerdos, & Parochus factus, ab antiquiori, & verè prudenti, & pio ejusdem Diœcesis Parocho petit, utrum Eucharistiam omnibus petentibus administrare teneatur?

Resp. Varii Casus occurrere possunt, in quibus, juxta Ecclesiæ disciplinam, deneganda est Eucharistia. Unde S. Joannes Chrysostomus, hom. 83. in Matth. asserit, quod *Non parva Sacerdotibus imminet pœna, si quem aliquâ improbitate teneri scientes, ei hujus Mensæ participationem permittant; sanguis enim ejus ex illorum manibus requiratur.* Sanctus Bonaventura, & S. Thomas,

342 *Casus practici, ex Tractatu*
in 4. dist. 9. art. 5. in resp. ad 1. quæst. do-
cent, quod *Si peccatum est manifestum, debet*
denegari Eucharistia, siue in occulto, siue in
manifesto petat. Cæterum ex Rituali Romano,
& ex S. Carolo, Actor. part. 4. De Sacra-
mento Euchar. habetur, quod *Non admit-*
tuntur ad Communionem Hæretici, schisma-
tici, excommunicati, interdicti, publici Chri-
minosi, manifestæque infames, ut meretrices,
publici concubinarij, feneratores, magi, sor-
tilégi, blasphemj, & alij id generis facinorosi
homines. Non debet etiam administrari Eu-
charistia fœminis, quæ cum pectore nudo, aut
brachijs nudis, ad eam accedunt, ut habetur
in Decreto jussu summi Pontificis edito 13.
Novembr. 1683. quia eorum peccatum ma-
nifestum est; sicut etiam peccatum Histrio-
num; unde S. Cyprianus relatus in Can. *Pro*
dilect. De Consecr. dist. 1. de illis sic loqui-
tur: *Ego puto de Histrione, nec Majestati*
Divine, nec Evangelica disciplina congruere,
et pudor, & honor Ecclesiæ tam turpi, &
infami contagione fœdetur per Communionem.
Occultos vero peccatores, inquit Rituale Ro-
manum, *si occultè petant, & non eos emen-*
datos agnoverit, repellat: non autem si pu-
blicè petant, & sine scandalo ipsos praterire
nequeant.

C A S U S V I I I.

Guillelmus Parochus, cum apud Scriptores
Ecclesiasticos legisset, olim Eucharistiam mi-
nistratam fuisse etiam Pueris usu rationis ca-
rentibus, illam aliquoties talibus ministravit;
donec, re ab Episcopo cognitâ, severè repre-
hensus fuit: ille huic Superioris reprehensioni
humiliter obedivit; attamen quietandi animi
causâ, quærit utrum in tali ministracione illi-
citè egerit?

Resp. Etiam si constet, antiquitus variis in Ecclesiis Eucharistiam concessam pueris fuisse; nihilò tamen minùs, cum talis usus à multis sæculis non immeritò sublatu sit, rem illicitam fecit Guillelmus: unde S. Carolus, Actor. part. 4. De Sacramento Eucharistia, Parochum monet his verbis: *Pueris, qui propter aetatis imbecillitatem, nondum hujus Sacramenti cognitionem, & gustum habent, Sacram Eucharistiam non ministrabit.* Quod fufius explicatur à S. Thoma, in 4. sent. dist. 9. art. 5. in resp. ad 4. quæst. *Pueris, inquit, carentibus usu rationis, qui non possunt distinguere inter cibum spirituale, & corporale, non debet Eucharistia dari; quia ad Eucharistia sumptionem exigitur actualis devotio, quam tales Pueri habere non possunt; Pueris autem jam incipientibus habere discretionem, etiam ante perfectam aetatem, puta cum sint decem, vel undecim annorum, aut circa hoc, potest dari, si in eis signa discretionis appareant, & devotionis.*

CASUS IX.

Jacobus Parochus, cum intra fines suæ Parochia tres amentes reperiantur: quorum primus non omninò mentis inops dici potest, licet cognitionem, & rationem valdè debilem habeat. Secundus, omninò demens est à natiuitate. Demùm tertius à paucis mensibus in amentiam incidit. Perit idem Jacobus à Vicario Generali, quomodo se gerere debeat cum his tribus dementium speciebus, circa administrationem Sacramenti Eucharistia?

Resp. Sanctus Thomas appositè, & clarè huic triplici dubio respondet, in 4. sent. dist. 9. art. 5. in resp. ad 3. quæst. his verbis: *Dicendum, quod de amentibus distinguendum est:*

344 *Casus practici, ex Tractatu*

quidam enim dicuntur largè amentes, quia debilem mentem habent; sicut dicitur invisibile, quod malè videtur, & tamen sunt aliquo modo docibiles eorum quæ ad fidem, & devotionem Sacramenti pertinent, & talibus non oportet Corpus Christi denegari.

Quidam verò sunt omninò carentes iudicio rationis: & isti vel fuerunt tales à nativitate; & tunc eis non debet dari, quia non possunt ad devotionem induci, quæ requiritur ad hoc Sacramentum; vel inciderunt in amentiam post fidem, & devotionem Sacramenti, & tunc debet eis dari, nisi timeatur periculum, vel de vomitu, vel de expulsionem, aut aliquo huiusmodi. Eam Doctrinam, circa ultimum casum, hausit S. Thomas à Concilio Carthagenensi 4. relato in Can. *Is qui.* 26. q. 6. his verbis. *Is qui pœnitentiam in infirmitate petit, si casu, dum ad eum sacerdos invitatus venit, oppressus infirmitate obmutuerit, vel in phrenesim versus fuerit: dent testimonium, qui eum audierunt, & accipiat pœnitentiam; & si continuò creditur moriturus, reconcilietur per manus impositionem, & infundatur ori ejus Eucharistia.* Et hæc resolutio conformis est Rituali Romano, & Decreto S. Caroli. Actor. part. 4. De Sacram. Euchar. in quo sic habetur: *Amentibus prætereà hoc Sacramentum non ministrabit: quamvis si antequam in insaniam inciderint, piam, & religiosam animi voluntatem præstulerint: licebit in fine vitæ ex Decreto Concilii Carthagenensis, modo vomitionis, vel alterius indignitatis, & incommodi periculum non sit.*

C A S U S X.

Dum Paulus Confessarius de salute anima;

rum ad se venientium verè sollicitus, in quodam Castello, occasione Missionis, Confessiones audiret: Pœnitentes suos in matrimonio constitutos, super educatione familiæ interrogans, aliquos reperit, qui non adhuc curaverant, ut, post competentem instructionem Eucharistiam sumerent filii, & filiæ, licèt ad decimum quartum, & quintum annum pervenissent: Paulus tales seriò admonuit, ut quàm primùm id curarent, quia ad id tenebantur. Sed cùm paulò post abiisset Paulus, alius Confessarius superveniens asseruit, id nimis scrupulosè dictum fuisse. Hoc posito, quæritur, utrum in hoc Casu Paulus nimis severè Pœnitentes monuerit?

Resp. Constat primò adesse præceptum Divinum sumendi Eucharistiam, & ex S. Thoma, part. 3. quæst. 1. art. 11. in corp. *Manifestum est, quod homo tenetur hoc Sacramentum sumere, non solum ex statuto Ecclesiæ, sed ex mandato Domini dicentis Luc. 2. Hoc facite in meam commemorationem. Ex statuto autem Ecclesiæ sunt determinata tempora exequendi Christi præceptum.* Constat etiam quod hoc præceptum obligat, saltem semel in anno, eos qui ad annos discretionis, id est ad verum usum rationis pervenerunt; nam in cap. *Omnis*, De Pœnit. & remissionibus habetur, quod *omnis utriusque sexus Fidelis, postquam ad annos discretionis pervenerit, suscipiat reverenter ad minus in Pascha Eucharistiæ Sacramentum.* Et in Concilio Tridentino expressè dicitur. *Si quis negaverit, omnes, & singulos Christi Fideles utriusque sexus, cùm ad annos discretionis pervenerint, teneri singulis annis, saltem in Paschate ad communicandum juxta præceptum Ecclesiæ, Anathema sit.* His positis, nullus justè dubi-

rare potest, quin pater, & mater teneantur ad curandum, ut filii, & filia, cum ad annos discretionis, id est circiter ad decimum, aut undecimum annum pervenerunt, illud præceptum debito modo adimpleant. Et ita constat, Paulum optimè fecisse, dum seriò monuit tales suos pœnitentes de hac obligatione.

C A S U S X I.

Benedictus Confessarius, novis Casuistis legendis assuetus, petit quo pacto possit fieri, ut ille qui sacrilegè communicat in Paschate, non adimpleat Ecclesiæ præceptum, cum Casuista passim doceant, quod Ecclesia non potest præcipere actus internos, sed tantùm externos, & aliundè sacrilegus ille actum externum ab Ecclesia præceptum adimpleat?

Resp. Nunc omninò indubitatum est, quod ille, qui sacrilegè communicat in Paschate, non adimplet præceptum Ecclesiæ, cum summus Pontifex, id expressè declaraverit, damnando in suo celebri Decreto contra 65. propositiones, edito die 2. Martii 1679. propositionem 55. his verbis conceptam: *Præcepto Communionis annua satisfacit per sacrilegam Domini manducationem*, sed ad solvendum Benedicti dubium, dicendum est, quod etiam si Ecclesia non præcipiat directè actus internos, tamen illos indirectè præcipit, quatenus necessarii sunt ad adimplendos debito modo actus externos expressè ordinatos in suis præceptis: Et hoc modo Ecclesia præcipit indirectè actus internos, dum imperat, ut Fideles audiant Missam diebus Dominicis, & Festivis, ut semel in anno confiteantur, & in Paschate communicent, quia illi actus externi non possunt fieri debito modo, sine actibus internis confessionis, Fidei, & similibus.

CASUS XII.

Cum Bartholomæus Laïcus circa Festum Paschæ Eucharistiam accepisset, paucis diebus elapsis, in morbum periculosum incidit, ita ut crederetur morti proximus, Illius autem morbi occasione, quæsitum fuit ab ægroti Confessario, utrum Bartholomæus teneretur in hoc vitæ periculo denuò Eucharistiam sumere?

Resp. Etsi Bartholomæus Ecclesiæ præcepto in Paschate satisfecerit, tamen dubitari non debet, quia superveniente, etiam post modicum temporis spatium, periculo mortis, teneatur præcepto divino satisfacere, sumendo Eucharistiam per modum Viatici. Nam duo adsunt præcepta distincta; unum sumendi Eucharistiam in Paschate; alterum sumendi in periculo mortis. Igitur Bartholomæus satisfaciendo primò præcepto, antequam esset in periculo mortis, non liberatur superveniente periculo, à gloriosa, & utilissima obligatione satisfaciendi secundo præcepto, sumendo reverenter Sacro-sanctam Eucharistiam per modum Viatici, ut, juxta Concilii Nicæni verba, *Necessario vitæ suæ Viatico non defraudetur: cujus vigore confortatus, ex hujus misera peregrinationis itinere ad cœlestem Patriam pervenire valeat*, ut habetur in Concilio Tridentino, sess. 13. cap. 8.

CASUS XIII.

Dominicus, homo prudens, & solidè pius, lectionique sacrae Scripturae sæpius incumbens, quatit à Theologo suæ Civitatis, undè factum sit quod, licet Salvator noster in cœna Eucha-

348 *Casus practici, ex Tractatu*
ristiæ Sacramentum instituerit, Apostolisque
non jejunis sumendum porrexit; attamea
nunc aliud planè observetur, ita ut extrà mor-
tis periculum, nunquam Eucharistia adminis-
tretur non jejunis?

Resp. Hic usus ab Ecclesia, quæ à Spiritu-
sancto regitur, sapienter introductus est, prop-
ter Corporis Christi reverentiam, & ut animus
magis aptus sit ad rerum spiritualium conside-
rationem, dum Corpus cibus vacuum est. Unde
in Can. *Liquido. De Consecrat. dist. 2.* qui
desumptus est ex S. Augustino, in lib. resp.
ad Januarium. cap. 6. vel potiùs Epist. 118.
sic habetur. *Placuit Spiritui-sancto, ut in ho-
norem tanti Sacramenti, in os Christiani
priùs Dominicum Corpus intraret, quàm ce-
teri cibi.* Nemini autem dubium esse potest,
quin Ecclesia in talibus leges, & Ordinationes
novas condere valeat, quæ postmodum omnes
Christianos ligant; *Et ita opus est,* inquit sanc-
tus Carolus, Actor. part. 4. De Sacram. Eu-
char. ut jejuni Fideles ad Sacram mensam ac-
cedant: *Ita ut saltem à dimidiâ antecedentis
diei nocte usque ad illud temporis punctum quo
Eucharistiam accipiunt, nihil omninò come-
derint, aut biberint.*

C A S U S X I V.

Cùm in his quæ ad Corpus Christi debite
sumendum aliquo modo pertinent, nihil ne-
gligendum sit, & non solum dispositiones in-
ternæ adhiberi debeant, sed etiam externæ;
quærit Jacobus, ut sibi talium dispositionum
externarum summa aperiatur?

Resp. Id diligenter præstitit S. Carolus, ubi
suprà. *Quod, inquit, ad Corporis habitum
pertinet, quem in Sacra Communionem adhi-*

beant: hac Parochus pramonebit, & curabit, ut summa reverentia, omnique humilitate Fideles accedant, ac sumant, oculis non vagis, sed in Christi Corpus piè coniectis, ore supra pannum lineum suppositum modestè porrecto, capite non demisso, linguâ paullulum labrum inferius intus attingente, non tamen extra os prominente, in qua particulam suscipiant: neque linguam ipsam retrahant, priusquam Presbyter manum removerit: tum verò caput humiliter demittant, ita etiam suspiriis absterneant, quibus particula possint excuti: pallio, quantum fieri potest, adhibito, non biretis pileisve plumâ inaniter ornatis, armis depositis, toto denique Corporis habitu, decenti, humili, & modesto, non sordido. Mulieres non sumptuosas, non caudatis vestibus, non crinibus inaniter intortis, non fuco, aut pigmentis vultu illito: non pectore nudo, aut tenui velo obtecto, sed ita vestita, ut præter faciem quidquam nudum non cernatur, velo denso bene super faciem demisso.

CASUS XV.

Cùm Hilarius Confessarius pœnitentibus aliquoties dicat, ut hac ipsa die ad Sacram Communionem accedant, ei non semel responsum fuit, quod, propter copulam cum marito, aut uxore, præcedenti nocte habitam, communicare non audebant. Hac igitur occasione petit Hilarius, quid in similibus casibus in praxi statuendum, & pœnitentibus præscribendum, aut consulendum sit?

Resp. Aut talis actus fuit sine ullo peccato, aut aliqua culpâ maculatus fuit: In primo casu, Dicendum, cum S. Thoma, part. 3. quæst. 80. art. 7. ad 2. quòd coïtus conjugæ-

350 *Casus practici, ex Tractatu*
lis, si sit sine peccato (putà si fiat causa pro-
lis generanda, vel causa reddendi debitum)
non alia ratione impedit sumptionem hujus
Sacramenti, nisi propter immunditiam cor-
poralem, & mentis distractionem. Si quis
ergo, inquit sanctus Gregorius Papa. in Can.
Vir cum propria. 33. quæst. 4. suâ conjuge, non
cupidine voluptatis captus, sed solummodo li-
berorum procreandorum gratiâ utitur, ipse
profectò de ingressu Ecclesie, seu de sumendo
Corporis Dominici, sanguinisque Mysterio,
suo est relinquendus iudicio; quia à nobis
prohiberi non debet accipere, qui in igne po-
situs nescit ardere. Et ita in simili casu, si
indè magna non oriatur mentis distractio, &
adfit aliqua causa devotionis, aut Festi, &
similis, potest Confessarius talibus pœnitenti-
bus consulere, ut ad Communionem accedant,
si altundè eos benè dispositos esse sciat. Si verò
in illo actu fuerit aliqua culpa, putà quia
propter voluptatem, aut etiam causâ vitandæ
fornicationis in se, habitus fuit: tunc ut plu-
rimùm dicendum videtur pœnitenti, ut saltem
hac eadem die ad Eucharistiam non accedat.
Et ita intelligendus est in praxi Canon Concilii
Eliberitani, relatus in Can. Omnis. De Con-
secrat. dist. 2. in quo sic habetur: Omnis homo
ante Sacram Communionem à propria uxore
abstinere debet tribus, aut quatuor, aut octo
diebus; Quia, ut docet sanctus Hieronymus,
in Math. relatus à sancto Thoma. part. 3. q.
80. art. 7. ad 2. Si panes propositionis ab his
qui uxores tetigerant, comedi non poterant:
quantò magis ille panis, qui de Cœlo descen-
dit, non potest ab his, qui conjugalibus paulò
ante hasere complexibus, violari, atque con-
tingi: Et ut ait sanctus Carolus, ubi supra:
hujus præstantissimi Sacramenti dignitas hoc

postulat, ut qui matrimonio juncti sunt, aliquot dies à concubitu uxorum abstineant.

C A S U S X V I.

Ex occasione illius ultimæ resolutionis, petit idem Hilarius, utrum semper venialiter peccet, qui causâ vitandæ in se fornicationis, copulam matrimonialem exercet? Hæc enim doctrina multum videtur austera, & opinioni plurium novorum Casuistarum contraria.

Resp. Licet aliqui Authores novi, qui, ut ait Scriptura, *Prophetant de corde suo: & consuunt pulvillos sub omni cubito manus, ad capiendas animas*, aliter sentiant; nihilominus constans est opinio apud sanctos Patres, & melioris notæ Theologos, quod peccet venialiter, qui debitum ab uxore petit solius fornicationis in se vitandæ causâ: quod fusiùs probari posset; sed ne brevitatis solitæ obliviscamur, satis erit Authoritates S. Augustini, S. Gregorii magni, S. Thomæ, & S. Bonaventuræ hîc proferre. *Reddere debitum conjugale, nullius est criminis*, inquit S. Augustinus, de bono Conjugali. cap. 7. *Exigere autem ultrâ necessitatem generandi, culpa venialis*. Quod cap. 10. ibid. & lib. de Decem Chordis. cap. 11. in fin: & alibi ab eodem S. Doctore confirmatur. Idem fusiùs asserit sanctus Gregorius, in Pastoralis, part. 3. cap. 28. *Dicendum*, inquit expressis verbis sanctus Bonaventura, in 4. dist. 3. art. 2. q. 2. ad 1. nu. 24. *Quod qui coit causa fornicationis vitandæ, aut hoc est in se, aut in altero: si in altero ut reddat debitum, hoc est pura justitia, hoc est fidei, & est de bonis matrimonii; rectè ideo omninò à culpa excusatur. Qui verò coit causâ fornicationis vitandæ in se, in hoc semper peccat*

352 *Casus practici, ex Tractatu*
venialiter. Et sanctus Thomas, in 4. dist. 3.
art. 2. quaest. 2. ad 2. *Si aliquis, inquit, per*
actum matrimonii intendat vitare fornicatio-
nem in conjuge, non est aliquod peccatum,
quia hoc est quadam redditio debiti, quod ad
bonum fidei pertinet. Sed si intendat vitare
fornicationem in se: sic est ibi aliqua super-
fluitas, & secundum hoc est peccatum venia-
le, nec ad hoc est matrimonium institutum,
nisi secundum indulgentiam, qua est de pec-
catis venialibus. Advertendum autem est,
quod ut quis utens matrimonio censeatur prin-
cipaliter intendere procreationem filiorum;
non est necesse, ut actualiter in ipsa copula de
filiis cogitet; sed sufficit si virtualiter vel
etiam habitualiter intendat, id est, ut ali-
quando generationem intenderit, nec eum
finem postea expressè excluderit, & ita sit dis-
positus, ut si de generatione filiorum tunc
cogitaret, eam vellet.

C A S U S X V I I .

Raymundus celebris Confessarius, cum apud
quosdam novos Scholasticos auctores legisset,
majorem fructum percipi ex sanctissima Eu-
charistia, dum per longius temporis spatium
species remanent in stomacho incorruptæ:
quibusdam piis mulieribus, quarum Confes-
siones excipere solitus erat, multas sanctissi-
mæ Eucharistiæ particulas in Communionem
tradebat. Sed cum id notatum fuisset à zelanti
Parocho, Raymundum primò fraternè mo-
nuit, ut à tali usu abstineret: cùmque ille ac-
quiescere nullo modo voluisset, rem ad Vica-
rium Generalem detulit; qui hac occasione
petit, utrum Raymundus à tali usu removen-
dus sit?

Resp. Nihil in Ecclesia à privatis Ministris innovari potest, maximè circa administrationem Sacramentorum : & in Concilio Tridentino, sess. 7. Can. 13. sancitur, quod *Si quis dixerit, receptos, & approbatos Ecclesiæ Catholicae ritus in solemnibus Sacramentorum administratione adhiberi consuetos, aut contemni, aut sine peccato à Ministris pro libito omitti, aut in novos alios per quemcumque Ecclesiæ Pastorem mutari posse : Anathema sit.* Ille autem Raymundi usus, novus est, & Ecclesiasticæ disciplinæ contrarius. Præterea, ut docet sanctus Hilarius, relatus in Can. *Vbi pars. De Consecrat. dist. 2. Vbi pars est Corporis, est & totum : eadem ratio est in Corpore Domini, quæ in manna, quod in ejus figura præcessit, de quo dicitur : Qui plus collegerat, non habuit amplius : neque qui minus paraverat, invenit minus. Non est omninò quantitas visibilis in hoc estimanda Mysterio, sed virtus Sacramenti spiritualis.* Et ita nullam utilitatem habet talis usus, ut etiam infertur ex doctrina sancti Thomæ. part. 3. q. 80. art. 12. ad 3. Unde Sacra Cong. Concilii, in Decreto circa Communionem quotidianam dato 12. Febr. 1679. sic loquitur. *Episcopi, Parochi, seu Confessarii admoneant, nulli tradendas plures Eucharistia formas, seu particulas, neque grandiores, sed consuetas.* Quod tamen non impedire videtur, quominus ob aliquam necessitatem occurrentem, id possit prudenter fieri.

C A S U S XVIII.

Bernardus à paucis mensibus Parochiæ possessionem adeptus, reperit multos ex Parochianis suæ curæ commissis, qui semel in ar-

354 *Casus practici, ex Tractatu*

no, aut saltem rarò admodum Sacram Eucharistiam accipere consueverunt: alios verò, præsertim ex fœminis, qui non solum singulis diebus Dominicis, & Festivis, sed etiam quotidie ad Sacram Communionem accedunt. Quærit igitur, quo pacto se gerere debeat cum utrisque?

Resp. Cùm frequentatio Sacramenti Eucharistiæ ita utilis, & laudabilis sit, ut Ecclesia optaret, *Vt in singulis missis Fideles adstantes, non solum spirituali affectu, sed sacramentali etiam Eucharistiæ perceptione communicarent, prout habetur in Concilio Tridentino. sess. 22. cap. 6.* absque dubio debet Bernardus, eos qui frequenter communicant præferre aliis rarò communicantibus, quos paternè hortari convenit, ut ad tam grande Beneficium sæpiùs cum fructu recipiendum sollicitè se disponant. Nam ut ait sanctus Thomas. in 4. dist. 12. art. 2. in resp. ad 3. quæst. *Cùm Eucharistiam accipere sit bonum ex genere suo, assumere eam, est bonum per se: abstinere, est bonum per accidens, in quantum scilicet timetur, ne inordinatè sumatur. Et quia id, quod est per se, præjudicat ei quod est per accidens, ideo simpliciter loquendo, melius est Eucharistiam assumere, quàm ab ea abstinere.* Eos autem qui sæpissimè ad Sacram Communionem accedunt, monere debet Bernardus, quod iste est panis fortium, & ita studiosè curare debent, ut totius vitæ innocentia, & sollicità Charitatis, humilitatis, mortificationis, & aliarum virtutum exercitatione ferventes, tam pretioso cibo non indigni habeantur, illumque cum fructu recipere frequenter possint. Hanc autem regulam assignat sanctus Thomas, in 4. sent. dist. 12. quæst. 3. art. 1. in resp. ad 2. quod scilicet, *Si aliquis*

experimentaliter cognosceret ex quotidianâ sumptione fervorem amoris augeri, & reverentiam non minui; talis deberet quotidie communicare. Si autem sentiret per quotidianam frequentationem reverentiam minui, & fervorem non multum augeri: talis deberet interdum abstinere, ut cum majori reverentia, & devotione postmodum accederet.

CASUS XIX.

Cum Petrus Sacerdos audisset, veram peccatorum contritionem propter Deum super omnia dilectum sufficere ad reconciliationem, & obtinendam quorumcumque peccatorum remissionem: ille talem Theologorum doctrinam male intelligens, aliquoties celebravit etiam si peccati mortalis sibi conscius esset, difficileque ei non esset Confessarium invenire, putans sufficere, quod se ad contritionem excitaret. Nunc vero in se reversus, petit utrum in hoc graviter peccaverit?

Resp. Graviter haud dubie peccavit Petrus, maxime cum talis ignorantia in Sacerdote inexcusabilis sit: & aliunde certum est, quod non potest obtineri remissio peccatorum sine dolore, votum, & desiderium Sacramenti includente; nam ut habetur in Concilio Tridentino, sess. 14. cap. 4. *Etsi contritionem hanc aliquando charitate perfectam esse contingat, hominemque Deo reconciliare, priusquam hoc Sacramentum actu suscipiatur: ipsa nihilominus reconciliatio ipsi contritioni, sine Sacramenti voto, quod in illa includitur, non est adscribenda.* Præterea etiam si Petrus non habuisset copiam Confessarii, & necessitate aliquâ urgente celebrasset: tenebatur confiteri quam primum, ut habetur ibidem. sess. 13. cap. 7.

C A S U S XX.

Catharina pia matrona cupiens Eucharistiæ Sacramentum frequenter percipere, sed timens ne iis dispositionibus careat, de quibus multa sæpiùs à Concionatoribus audivit, humiliter à Confessario petit, quomodò debeat esse dispositus, qui Ver. Gr. singulis diebus Dominicis communicare utiliter desiderat?

Resp. Sanctus Franciscus Salesius paucis verbis hanc quæstionem resolvit, in introductione ad vitam devotam. part. 2. cap. 19. in fin. ubi sic loquitur. *Per communicarsi ogni otto giorni, bisogna non havere ne peccato mortale, ne affetto al peccato veniale, & havere un gran desiderio di comunicarsi.* Hanc autem doctrinam sumpsit ex Can. *Quotidie.* De Consecrat. dist. 2. quod à Gratiano adscribitur sancto Augustino, in quo Canone fusè tractatur de hac materia.

C A S U S XXI.

Dum Philippus os aquâ sumptâ, pro more, abstergeret die Dominica, in qua ad Sacra Eucharistiæ Mensam reverenter accedere decreverat, accidit ut paucas aquæ guttas imprudens transglutiret: quâ re non parum commotus, quærit à Confessario, utrum à Communionè hac die abstinere debeat?

Resp. Hunc casum perspicuè resolvit sanctus Thomas, dum sic loquitur, part. 3. quæst. 80. art. 8. ad 4. *Reliquia cibi remanentes in ore, si casualiter transglutiantur, non impediunt sumptionem hujus Sacramenti, quia non trahuntur per modum cibi, sed per modum salivæ. Et eadem ratio est de reliquiis aquæ, vel*

vini, quibus os abluatur, dummodò non trahantur in magna quantitate, sed permixta saliva, quod vitari non potest. Idem habetur in Rubrica Missalis. tit. de Defectibus Corporis.

C A S U S XXII.

Cæcilia perpetuo morbo laborans à pluribus mensibus, cum ob nescio, quam stomachi debilitatem, magnam cibi quantitatem simul sumere non possit, & ita ut plurimum post trium horarum intervallum, aliquid de novo sumere cogatur, ægrè admodum à media nocte, usque ad horam, in qua Eucharistia à Parocho ad Ægrotos deferri consuevit, jejuna permanere potest: sicque vellet per modum Viatici sæpiùs communicare; sed Parochus petit, utrum id licitè fieri possit?

Resp. Constat primò quod, ut habetur in Rituali Romano, *Potest Viaticum brevi morituris dari non jejunis*; quia in hoc casu Ecclesia dispensat ab observatione præcepti ab ea introducti. Sed non videtur quod in eodem morbo sæpiùs debeat dari Eucharistia per modum Viatici, nisi aliquod novum periculum urgeat, ut à sacra Congregatione Concilii declaratum fuit. Præterea advertendum, quod in talibus morbis perpetuis, sæpiùs non adest periculum mortis nisi remotum, ob quod Eucharistiam per modum Viatici ministrari non convenit. Et ita in casu proposito respondendum videretur, quod Cæcilia aliquod incommodum patienter sustinere debet, ut tanti doni particeps fiat: & vicissim Parochus horam solitam prævenire potest, ut Cæciliæ infirmitati consulat, & Eucharistiam per modum Viatici, sine novo periculo mortis, in eodem morbo sæpiùs non exhibeat.

C A S U S X X I I I .

Cùm Bernardus Juvenis Clericus, aliquoties pollutionem nocturnam dormiens patiatur, quærit, utrum eâ de causa abstinere debeat à perceptione Eucharistiæ die proximè sequenti?

Resp. Hic casus à sancto Gregorio Papa resolutus fuit in responsionibus ad Augustinum Angliæ Primatem, & à sancto Thoma illius sancti Pontificis sententia fusè declaratur, in 4. sent. dist. 9. art. 4. quæst. 1. in resp. ad 2. quæst. Ex cujus verbis concludi posse videtur in praxi, quod dum pollutio nocturna ex aliquo præcedenti peccato, præsertim gravi, ortum habuisse creditur, aut etiam dubitatur; tunc à Communione omninò abstinendum est in die proximè sequenti. Et ita si quis, propter nimiam crapulam, aut ebrietatem, aut cogitationes turpes, in quibus vigilans voluntariè delectatus est, aut etiam, à fortiori, propter actus aliquos præcedentes castitati contrarios, pollutionem dormiens patiatur, à perceptione Eucharistiæ abstinere debet. Si verò sine aliqua præcedenti culpa id accidat: tunc si imaginatio seu phantasia inhonestis representationibus nimium turbata remaneat, communicare non convenit, nisi aliqua necessitas adsit. Quod si neque culpa præcesserit, neque turbatio aut distractio magna circa turpia, secuta sit: tunc suo est relinquendus iudicio, qui talem pollutionem passus est, & à perceptione Eucharistiæ, ea de causa, ordinariè prohiberi non debet.

CASUS XXIV.

Petro, qui à paucis mensibus Confessiones in magna Italiæ Civitate excipit, aliquoties evenit, ut dum pœnitentibus peccatorum mortalium reis, absolutionem, juxta sancti Caroli numquam satis laudatas instructiones, differret, quia eos verum de peccatis dolorem, & firmum ea impostero vitandi propositum habere non putabat: Illi, tam salutarem dilationem graviter ferentes, responderint, se eadem ipsa die ad Eucharistiam accedere velle; quâ de causa petit Petrus, utrum expediat, ut peccatorum mortalium rei, statim post Confessionem ad Communionem accedant?

Resp. Angelicus Doctor hunc casum resolvere videtur, dum dicit, in 4. sent. dist. 9. art. 4. q. 1. in resp. ad 2. quæst. *Quod non esset consulendum alicui, quod statim post peccatum mortale, etiam contritus, & confessus ad Eucharistiam accederet; sed deberet, nisi magna necessitas urgeret, per aliquod tempus, propter reverentiam abstinere.* Et sanctus Ambrosius, in Can. Nonnulli. De Pœnit. dist. 1. sic loquitur. *Nonnulli ideo pœnitentiam, ut statim sibi reddi Communionem velint: hi non tam se solvere cupiunt, quàm Sacerdotem ligare, suam enim conscientiam non exuunt, Sacerdotis induunt, cui præceptum est: Nolite Sanctum dare Canibus, neque miseritis margaritas vestras ante porcos: Hoc est immundis spiritibus sacra Communionis non impendenda consortia.* Quod etiam à sancto Isidoro Hispalensi, lib. 1. De Officiis Ecclesiast. magis dilucidè explicatur his verbis: *Si talia sunt peccata, que quasi mortuum removeant ab Altari, prius agenda*

360 *Casus practici, ex Tractatu*
pœnitentia est, ac sic deinde hoc salutiferum
medicamentum suscipiendum: qui enim man-
ducat, & bibit indignè, Judicium sibi mandu-
cat, & bibit; Hoc est enim indignè accipere,
si eo tempore quis accipiat, quo debet agere
pœnitentiam. Eadem planè habentur apud
sanctum Augustinum, Epist. 118. & sanctum
Anselmum, in Comment. in Epist. 1. ad Co-
rinth. cap. 11. Et ita Petro respondendum vi-
detur, quod licèt, qui verè sine peccato mor-
tali est, non teneatur necessariò abstinere ab
Eucharistia, tamen in praxi sæpiùs non expe-
dit, ut qui peccata evidenter mortalia com-
miserunt, statim, etiam post Confessionem,
ad Eucharistiam sumendam, aut etiam cele-
brandum accedant; & ut plurimùm melius,
& utilius est, ut per aliquod tempus peccata
plangent, & se humiliter ad communicandum
disponant.

